

Chudinství a chudoba jako sociálně historický fenomén

**Ambivalence dobových
perspektiv, individuální
a kolektivní strategie
chudých a instrumentária
řešení**

**Milan Hlavačka
Pavel Cibulka
et alii**

**Historický ústav
Praha 2013**

Obsah

Úvodem

Milan Hlavačka – Pavel Cibulka: Chudinství a chudoba jako sociálně historický fenomén. Ambivalence dobových perspektiv, individuální a kolektivní strategie chudých a dobová instrumentária řešení 9

Dobové koncepce, diskurzy a perspektivy

Bedřich Loewenstein: Jak integrovat chudé? 14
Milan Hlavačka: Chudinství a sociální politika: terminologické vyjasnění, historický přehled a koncepce řešení 40
Antonie Doležalová: Příběh chudoby: mezi spravedlností, milosrdenstvím a statistikou 59
Martina Halířová: Koncept chudoby v dlouhém 19. století a podoby péče o chudé v Čechách 82
Jiří Šouša – Jiří Štaif: Diskurzivní reprezentace sociální otázky. Čechy na přelomu 19. a 20. století 100
Pavel Kladiwa: Sociální reportáže Maxe Wintera jako prostředek boje s chudobou a jako historický pramen 135

Vnímání chudoby a disciplinace chudých v raném novověku

Jan Kilián: Pauperizace městského obyvatelstva ve válečných 30. a 40. letech 17. století aneb poznámky k jednomu paradigmatu 148
Jaroslav Čechura: „Má jen to, co nosí na sobě“. (Subjektivní vnímání chudoby na jihočeském venkově první poloviny 18. století) 165
Pavel Matlas: Panský špitál jako prostředek disciplinace poddaných? K sociálnímu zabezpečení raně novověkého venkova 204

Potírání chudoby ve venkovském a městském prostředí: instrumentária řešení a jejich politické souvislosti

Jan Al Sabe: „... Aby opravdově chudí byli zaopatřeni a žebrota přestala...“. Úloha římskokatolické církve při potírání chudoby na přelomu 18. a 19. století 236

<i>Ivana Madlová: „Ein Herr und Vater seiner Guts-Untertanen“.</i> Sociální politika a řešení otázky chudinství na děčínském panství hraběte Františka Antonína Thuna v 1. polovině 19. století	243
<i>Andrea Pokludová: „My a naši chudí“.</i> Zavádění nástrojů moderní sociální péče a veřejného zdraví v Opavě a Olomouci ve druhé polovině 19. a na počátku 20. století	263
<i>Hana Pišalová: Chudinská péče v Opavě v letech 1860–1914 z pohledu obecní samosprávy</i>	277
<i>Zdeňka Stoklásková: Postrk jako nástroj chudinské péče</i>	293
<i>Pavel Cibulka: Podíl podnikatelských a komunálních elit na obecně prospěšných aktivitách v oblasti chudinství na příkladě Brna</i>	319
<i>Jana Geršlová: Švýcar Gottlieb Duttweiler, zakladatel „Migros“ – podnikání proti chudobě</i>	337
<i>Lukáš Fasora: O podobu sociálního státu. Politické souvislosti činnosti České zemské péče o mládež na Moravě v letech 1908–1937</i>	357
<i>Karel Schelle: Advokáti chudých</i>	376

Institucionalizace a modernizace chudinské péče a individuální a kolektivní strategie chudých

<i>Milan Řepa: Chudinská otázka na Moravě v letech 1860–1914</i>	384
<i>Jaroslava Smetanová: Chudinství v maloměstských poměrech v druhé polovině 19. a na začátku 20. století. Sociální systém polovenkovského prostředí v době Rakouska-Uherska na příkladu města Horažďovic</i>	402
<i>Sixtus Bolom-Kotari: Svět chudé elity: evangeličtí faráři a jejich rodiny</i>	421
<i>Daniela Tinková: Chudí nemocní ve službách osvětské vědy. Soukromá nemocnice pražského lékaře a porodníka Johanna Melitsche (1763–1837)</i>	454
<i>Daniel Baránek: Institucionalizace a modernizace dobročinnosti v moravských a slezských emancipačních židovských komunitách</i>	478
<i>Milan Pátra: Spolková sociální péče na příkladu okresu Brandýs nad Labem v letech 1918–1938</i>	501

Sociální poměry dělnictva

<i>Stanislav Knob</i> : Kolektivní strategie chudinství: institucionalizace konfliktů mezi prací a kapitálem	524
<i>Pavel Bek</i> : Jeden podnik – dva penzijní systémy. Penzijní pokladna železničních zaměstnanců a Hornická bratrská pokladna C. k. výhradně privilegované Severní dráhy císaře Ferdinanda	532
<i>Miroslav Sabol</i> : Otázky zásobování a výživy slovenských robotníků a rolníků v letech 1938–1948	543
<i>Jaromír Tauchen</i> : Právní úprava chudinství v Protektorátu Čechy a Morava.....	561
<i>Peter Mičko</i> : Sociálne postavenie slovenských priemyselných a poľnohospodárskych robotníkov odchádzajúcich za prácou do Nemecka v rokoch 1939–1945.....	579
Summary	606
Seznam autorů	609
Rejstřík osobní	613